

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/125/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3116204106
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3116204106.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne JUDr. Gabriely Janákovovej a sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej v spore žalobcu: B. Y., o zaplatenie 10.179,90 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 09. januára 2018, č.k. 16C/52/2016-63, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej potvrdzuje.
- II. Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie rozhodol o žalobe v časti istiny a úroku z omeškania platobným rozkazom, ktorý nadobudol právoplatnosť. Následne napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodoval o nároku predstavujúcim úroky z úveru za obdobie po jeho splatnosti a žalobu zamietol, pretože v prípade predčasného zosplatnenia úveru veriteľ svojím právnym úkonom navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. V uvedenom potom spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov. Ak nastal stav, kedy dlžník už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet podľa súdu prvej inštancie dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby financií dlžníkom. Podľa súdu prvej inštancie sa počnúc prvým dňom omeškania jedná o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže dlžník je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nespájajú odplatné plnenia, a teda ani nárok na úrok z úveru. Správnosť uvedeného záveru o neexistencii práva na úrok z úveru po zosplatnení úveru podporil súd prvej inštancie odkazom na rozhodnutia vyšších súdov. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP podľa pomeru úspechu vo veci.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie žalobca, domáhajúc sa zmeny rozsudku tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť mu aj žalobou uplatnený úrok a plnú náhradu trov konania. Uviedol, že právny záver prvoinštančného súdu vychádza predovšetkým z rozhodnutia KS v Prešove sp. zn. 16C/52/2016-46. Argumentácia prvoinštančného súdu sa tak opiera o rozhodnutie, ktoré nezohľadňuje konštantnú rozhodovaciu prax súdov SR a ČR. Citáciou viacerých rozhodnutí všeobecných súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, odborných článkov a odbornej literatúry žalobca dôrazne akcentoval, že v danom prípade nemožno akceptovať údajnú neprípustnosť paralelného úročenia istiny úverovej pohľadávky žalobcu po zosplatnení úveru zákonným úrokom z omeškania a súčasne riadnym zmluvným úrokom ako odplatom za úver. Opačným výkladom dochádza ad absurdum k neodôvodnenému zvýhodneniu žalovaného v neprospech žalobcu, keď

namiesto povinnosti zaplatiť žalobcovi aj zmluvne dohodnuté úroky, popri úrokoch z omeškania (ako zákonom stanovenej sankcie), je žalovaný povinný zaplatiť iba zákonný úrok z omeškania vo výške, ktorý je neraz nižší ako bol dohodnutý úrok. Na základe absurdného záveru súdu prvej inštancie by bolo postavenie dlžníka lepšie v prípade porušenia záväzku (nesplácania úveru), než v prípade riadneho plnenia povinností. Ak totiž dlžník počas celej doby úveru riadne svoj úver spláca, tento sa mu úročí dojednanou sadzbou vyššou ako sadzba úroku z omeškania. Pokiaľ však úver svojvoľne splácať prestane a banka v dôsledku toho zvyšok úveru zosplatní (strata výhody splátok), vznikne dlžníkovi bez ďalšieho iba povinnosť platiť zákonný úrok z omeškania, v danom nižší ako pôvodne dojednaný úrok. Predčasným zosplatnením úveru v dôsledku porušenia povinností žalovaného tak paradoxne dochádza k jeho ekonomicky výhodnejšiemu postaveniu, keď namiesto povinnosti zaplatiť žalobcovi aj zmluvne dohodnuté úroky popri úrokoch z omeškania (ako zákonom stanovenej sankcie), je žalovaný povinný zaplatiť iba zákonný úrok z omeškania. Z uvedeného je názorne zrejmá neakceptovateľnosť právnych záverov súdu prvej inštancie, a to aj pokiaľ ide o ekonomickú podstatu úveru. Je neprijateľné, aby bol dlžník po zjavnom porušení povinnosti ekonomicky a právne zvýhodnený. Ak má mať v dôsledku nesplácania úveru výrazne lepšiu úrokovú sadzbu, potom to: a) radikálne znevýhodňuje všetkých klientov banky, ktorí svoje úvery splácajú riadne; b) finančne motivuje každého úverového klienta, aby čím skôr prestal riadne splácať svoj úver, pretože od momentu jeho následnej predčasnej splatnosti sa mu bude jeho zostatok úročiť už iba zákonnou sadzbou úroku z omeškania; c) absolútne devastuje úverové podnikanie bánk, pretože banka úverové prostriedky späť vrátené nemá a ich úročenie je iba na základe svojvoľného nesplácania dlžníkom degradované.

3. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP.

4. Pokiaľ ide o otázku nároku veriteľa na úrok z poskytnutého úveru za čas po jeho zosplatnení, odvolací súd, opierajúc sa o konštantnú judikatúru vyšších súdov - NS SR sp. zn. 4 Obo/143/98, od ktorej nebol dôvod sa odkloniť, sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že úroky z úveru prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu a následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť úroky z omeškania.

5. Odvolací súd poukazuje v prvom rade na skutočnosť, že zosplatnenie ako jednostranný právny úkon veriteľa zásadne mení pôvodne dohodnutý úverový vzťah. Je potrebné zohľadniť skutočnosť, že zmluvné úroky a úroky z omeškania sú síce obe príslušenstvom pohľadávky, avšak majú odlišné funkcie a je potrebné ich odlišovať. Zmluvné úroky sú odmenou (cenou) za užívanie istiny a úroky z omeškania predstavujú zákonom stanovenú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvných úrokov ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dojednané. V prípade predčasného a mimoriadneho zosplatnenia úveru na základe jednostranného úkonu veriteľa (na základe slobodnej voľby veriteľa) dôjde k zmene pôvodne dohodnutého úverového vzťahu. V dôsledku takéhoto jednostranného úkonu veriteľa vznikne mu nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru, t.j. veriteľ má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru a obmedzenie možnosti produkovať zisk.

6. Je pravdou, že záver o neexistencii nároku na (nové) zmluvné úroky po zosplatnení úveru nevyplýva priamo z právnej vety rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo/143/98, na ktoré poukázal súd prvej inštancie, to však neznamená, že súd nemôže podporne poukázať aj na časť odôvodnenia rozhodnutia iného súdu (hoci všeobecne právne nezáväznú), pokiaľ sám dostatočne vyargumentuje tam prezentovaný právny názor. V citovanom rozhodnutí obchodný senát NS SR jasne uviedol (hoci v inštrukcii pre súd prvej inštancie), že dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, s ktorým názorom sa odvolací súd stotožňuje.

7. Navyše je odvolací súd toho názoru, že aj prípadná dohoda stanovujúca, že spotrebiteľ má popri úrokoch z omeškania po splatnosti pohľadávky platiť aj úroky za poskytnutie úveru aj po zosplatnení úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu na škodu spotrebiteľa, predstavuje zhoršenie jeho postavenia oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru. Nakoľko niet kogentnej úpravy o úrokoch z omeškania (zákon reguluje úroky

za úver bez časovej úpravy), je takáto dohoda o úrokoch nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva aj hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany, je preto neprijateľná.

8. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny

9. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

10. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu pomerom hlasov 2:1.

Odlíšne stanovisko sudcu Ivana Kubínyho k rozhodnutiu o nároku veriteľa na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti:

1. Presvedčivosť argumentácie žalobcu uvedenej v odvolaní ma primäla prehodnotiť otázku danosti práva veriteľa z úverovej zmluvy (§ 497 a nasl. Obch. zák.) na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti. V doterajšej rozhodovacej praxi som zastával názor, že právna úprava úveru nepriznáva veriteľovi právo na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti (riadnej, či predčasnej). Súčasne som mal zato, že okrem úroku z omeškania nie je s dlžníkovou dispozíciou s nevrátenou istinou úveru spojený žiaden ďalší nárok veriteľa. Východiskom môjho názoru bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu SR (NS SR) sp. zn. 4 Obo 143/98. Toto rozhodnutie som považoval a naďalej považujem za ustálenú rozhodovaciu prax, ako bola vymedzená v rozhodnutí NS SR 3Cdo 6/2017.

2. Všeobecne prijímaným východiskom je, že zákonná právna úprava úveru § 497 a nasl. Obchodného zákonníka neobsahuje výslovné určenie, dokedy veriteľovi patria úroky z úveru. Mám zato, že táto otázka je primárne vecou dohody účastníkov zmluvy a takáto dohoda môže založiť právo veriteľa na úroky z úveru aj za obdobie omeškania so splácaním úveru. To v zásade aj v spotrebiteľskom vzťahu.

3. Pokiaľ niet dohody, podľa ktorej by veriteľovi patril úrok z úveru aj za čas omeškania s jeho splácaním, samotná zákonná úprava zmluvy o úvere (§ 497 a nasl. Obch. zák.) toto právo podľa môjho názoru nezakladá. Pokiaľ totiž účastníci úverovej zmluvy nedohodnú inak, určuje splatnosť úroku ust. § 503 ods. 1 a 2 Obch. zák. tak, že úrok je splatný spolu so záväzkom vrátiť poskytnuté prostriedky. Pretože splatnosť záväzku nemôže predchádzať jeho vzniku, nemôže po splatnosti úroku právo naň ďalej vzniknúť. Z toho vyplýva, že zákon (Obchodný zákonník) právo na úrok z úveru po splatnosti úveru nezakladá.

4. Pri závere o neexistencii zákonného práva na úrok z úveru za čas omeškania s jeho vrátením však nie je namieste odkazovať na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012. V tomto rozhodnutí bolo výslovné uvedené, že Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Otázku správnosti záveru všeobecných súdov o neexistencii zákonného nároku na úrok z omeškaného úveru preto Ústavný súd v uvedenom rozhodnutí neposudzoval. V rozhodnutí sa zaoberal náležitostami odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska práva na spravodlivý proces.

5. Záver o neexistencii zákonného nároku na úrok z omeškaného úveru však vyžaduje poskytnúť odpoveď na zásadnú námietku žalobcu, spočívajúcu v tom, že uvedený výklad spája s omeškaním dlžníka, teda s porušením práva, výhodnejšie postavenie dlžníka, ako mal pred porušením povinnosti splácať úver včas. Toto zvýhodnenie spočíva v nižšej sadzbe úroku z omeškania oproti sadzbe úroku z úveru. Takýto dôsledok porušenia práva je skutočne v rozpore so základnými právnymi princípmi a nemôže obstáť ani v spotrebiteľskom zmluvnom vzťahu.

6. Ani v prípade neexistencie zákonného nároku na úrok z omeškaného úveru však nebude postavenie omeškajúceho sa dlžníka výhodnejšie, ako postavenie dlžníka, ktorý riadne plní. Splatnosťou úveru zanikne právo dlžníka disponovať poskytnutou istinou. Odpadne právny dôvod tejto dispozície. Dôsledkom odpadnutia právneho dôvodu dispozície istinou úveru bude vznik bezdôvodného obohatenia na strane dlžníka, ktorý drží poskytnuté peňažné prostriedky neoprávnene (§ 451 ods. 2 OZ). Výška takéhoto bezdôvodného obohatenia bude zodpovedať cene nevrátenej istiny, teda v zásade úroku, ktorý by dlžník za tieto peniaze platil, pokiaľ by si ich formou úveru požičal. Pre úplnosť je potrebné doplniť, že takto vzniknuté bezdôvodné obohatenie nie je kryté úrokom z omeškania, pretože ten kryje len náhradu škody (§ 519 OZ). Právo veriteľa na úrok z omeškania z dlžnej istiny úveru bude existovať popri práve veriteľa na vydanie uvedeného bezdôvodného obohatenia.

7. Pokiaľ v posudzovanom prípade vychádzal súd zo záveru, že zákonný nárok na úrok z omeškaného úveru nie je daný, bolo potrebné uplatnený nárok na peňažné plnenie spojené s dlžníkovou držbou

peňaží po splatnosti úveru právne posúdiť ako bezdôvodné obohatenie. O takomto nároku bolo potrebné a možné rozhodnúť aj bez zmeny žaloby, pretože sa jedná len o zmenu právneho posúdenia (NS ČR 25 Cdo 1934/2001, 33Odo 1310/2004).

8. Na základe uvedeného nesúhlasím s prijatým väčšinovým rozhodnutím. V posudzovanom prípade súd vec neúplne právne posúdil, keď uplatnený nárok na peňažné plnenie spojené s dlžníkovou držbou peňaží po splatnosti úveru právne neposúdil v konečnom dôsledku ako bezdôvodné obohatenie.

Mgr. Ivan Kubínyi
predseda senátu

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).